

2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ

*«...Κι όμως είσ' ωραίος κι η ομορφιά σου δεν έχει μέτρο, γιατί περιφρονεί
την αποδοχή μας...»*

Παράπονο μητέρας αυτιστικού παιδιού

Η Παγκόσμια Ημέρα Αυτισμού, καθιερώθηκε το 2007 από τον ΟΗΕ και γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 2 Απριλίου με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού για τις ανάγκες των αυτιστικών ατόμων, συμβάλλοντας στην αποδοχή και ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία. Ανήμερα της παγκόσμιας ημέρας, εκατοντάδες κτήρια στον πλανήτη φωτίζονται μπλε συμμετέχοντας στην εκδήλωση «**Light It Up Blue**» ρίχνοντας φως στη σκοτεινή πλευρά της απομόνωσης και περιθωριοποίησης που βιώνουν τα άτομα αυτά.

Ο όρος αυτισμός προέρχεται από την ελληνική λέξη «εαυτός» που σημαίνει «εγώ ο ίδιος» και προσδιορίζει την αναδίπλωση του ατόμου στον ίδιο του τον εαυτό.

Ο όρος αυτισμός (πρώιμος νηπιακός αυτισμός) πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον ψυχίατρο Eugen Bleuler το 1911 και αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του 1940, δύο άλλοι ψυχίατροι, ο Leo Kanner και ο Hans Asperger περιέγραψαν περιπτώσεις παιδιών με ελλείμματα στην κοινωνική ανάπτυξη, ιδιόμορφη γλωσσική ανάπτυξη και περιορισμένα στερεότυπα ενδιαφέροντα.

Στο παρελθόν ο αυτισμός αποτελούσε μια σπάνια διαταραχή. Πρόσφατα όμως δεδομένα καταρρίπτουν αυτή τη διαπίστωση. Σε ανασκοπική μελέτη του 2005, αναφέρεται ότι στις 10.000 γεννήσεις, 10-16 παιδιά φέρουν την τυπική διαταραχή, ενώ ένα ποσοστό 0.6% αναπτύσσει κάποια διαταραχή του αυτιστικού φάσματος.

Ο αυτισμός είναι ισόβια, διάχυτη, νευροαναπτυξιακή διαταραχή και εκδηλώνεται στα τρία πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού ταυτόχρονα σε τρεις περιοχές:

- την κοινωνική συναλλαγή
- την επικοινωνία και
- τα περιορισμένα, επαναληπτικά πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με το ταξινομητικό εγχειρίδιο DSM-V η διαταραχή του αυτιστικού φάσματος ανάλογα με τη βαρύτητα εκδήλωσης των συμπτωμάτων διακρίνεται σε τρεις υποκατηγορίες (μετρούμενες με σχετικούς δείκτες):

- Επίπεδο 3 «Ανάγκη ιδιαίτερης ενισχυμένης υποστήριξης» (σοβαρές δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση και την ευελιξία)
- Επίπεδο 2 – «Ανάγκη ενισχυμένης υποστήριξης» (αξιοσημείωτες δυσκολίες) και
- Επίπεδο 1 – «Ανάγκη υποστήριξης» (δυσκολίες στα παραπάνω).

Η αιτία του παραμένει άγνωστη, αν και κάποιες γενετικές επιδράσεις αναγνωρίζονται ως σημαντικές σε συνδυασμό με κάποιους κυρίως περιγεννητικής φύσης παράγοντες κινδύνου. Αν και ο αυτισμός δε θεραπεύεται, έγκαιρες εξειδικευμένες θεραπευτικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις βοηθούν στη βελτίωση της λειτουργικότητας.

Η επικοινωνία και η γλωσσική ανάπτυξη στα παιδιά με ΔΑΦ παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις και αποκλίσεις, καθώς η κλινική εικόνα των συμπτωμάτων ποικίλλει. Οι αποκλίσεις κυμαίνονται από την πλήρη απουσία του λόγου μέχρι την καθυστερημένη κατάκτησή του και την ιδιόρρυθμη χρήση του στη διαδικασία της κοινωνικής επικοινωνίας, λεκτικής και μη λεκτικής.

Ειδικότερα παρατηρούνται:

- ελλείμματα στη λεκτική επικοινωνία
- ελλείμματα στη μη λεκτική επικοινωνία
- στερεοτυπική και ιδιοσυγκρασιακή χρήση λέξεων και φράσεων
- ανωριμότητα στη γραμματική δομή του αυθόρμητου λόγου
- μπέρδεμα της σειράς των γραμμάτων και των λέξεων
- καλές αρθρωτικές δεξιότητες αλλά φτωχός επιτονισμός και προσωδία
- δυνατή ένταση, κακός ρυθμό της φωνής
- δυσκολίες στη ροή του λόγου
- λογόρροια ή μονολεκτικός- τηλεγραφικός λόγος όταν μιλούν
- δυσκολίες στη χρήση των αντωνυμιών
- δυσκολίες με τον αφηρημένο λόγο και τις χιουμοριστικές εκφράσεις του λόγου
- ηχολαλία (άμεση ή αργοπορημένη)
- εμμονές, νεολογισμοί
- αντικατάσταση πρότασης με μία λέξη
- καλή αναγνωστική ικανότητα χωρίς να κατανοείται όμως το νόημα
- δυσκολία με το συμβολικό παιχνίδι και τα σύμβολα στη γλώσσα
- φτωχές δεξιότητες πραγματολογίας
- δυσκολία εμπλοκής σε διάλογο και
- δυσχέρειες οργάνωσης των εκτελεστικών και μνημονικών λειτουργιών, χρονικής ιεράρχησης, ευέλικτου συνδυασμού αφηρημένων εννοιών και μετάβασης μεταξύ δραστηριοτήτων και θεμάτων.

Παρά την ανομοιογένεια των συμπτωμάτων κοινός τόπος όλων των αποκλίσεων στις επικοινωνιακές δεξιότητες είναι η αδυναμία λειτουργικής χρήσης του λόγου σε διάφορες κοινωνικές καταστάσεις.

Η πολυμορφία των συμπτωμάτων του αυτισμού και η ασαφής αιτιολογία του, ενισχύουν το συμπέρασμα ότι καμία εκπαιδευτική προσέγγιση δεν μπορεί να αντιμετωπίσει συνολικά τα συμπτώματα της ΔΑΦ. Ωστόσο, η ατομικά σχεδιασμένη, στοχοκατευθυνόμενη και εντατική εκπαιδευτική παρέμβαση κρίνεται καθοριστική για την κατάκτηση των βασικών επικοινωνιακών, κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων.

Στα παιδιά με ΔΑΦ η αντιμετώπιση των ελλειμμάτων στην κοινωνική επικοινωνία στηρίζεται κυρίως στη δομημένη διδασκαλία, σε εναλλακτικά συστήματα επικοινωνίας και σε οπτικές μεθόδους.

